

GUIA DOCENT DE CENTRES ISEACV
GUÍA DOCENTE DE CENTROS ISEACV
Curs /Curso
2024/25

1 Dades d'identificació de l'assignatura <i>Datos de identificación de la asignatura</i>					
Nom de l'assignatura <i>Nombre de la asignatura</i>		DIRECCIÓ D'ORQUESTRA <i>DIRECCIÓN DE ORQUESTA</i>			
Crèdits ECTS <i>Créditos ECTS</i>	6	Curs <i>Curso</i>	4º	Semestre <i>Semestre</i>	ANUAL
Tipus de formació <i>Tipo de formación</i> bàsica, específica, optativa <i>básica, específica, optativa</i>	Obligatòria de l'especialitat <i>Obligatoria de la especialidad</i>	Idioma/es en que s'imparteix l'assignatura <i>Idioma/s en que se imparte la asignatura</i>			Castellà/Valencià <i>Castellano/Valenciano</i>
Matèria <i>Materia</i>	Tècnica de la direcció <i>Técnica de la dirección</i>				
Títol Superior <i>Título Superior</i>	Música <i>Música</i>				
Especialitat <i>Especialidad</i>	Direcció <i>Dirección</i>				
Centre <i>Centro</i>	Conservatori Superior de Música "Óscar Esplà" d'Alacant <i>Conservatorio Superior de Música "Óscar Esplá" de Alicante</i>				
Departament <i>Departamento</i>	Corda <i>Cuerda</i>				
Professorat <i>Profesorado</i>	Luis Pedrón Francés				
e-mail <i>e-mail</i>	l.pedronfrances@iseacv.gva.es				

1.1 Objectius generals i contribució de l'assignatura al perfil professional de la titulació <i>Objetivos generales y contribución de la asignatura al perfil profesional de la titulación</i>	
Aquesta assignatura contribuirà al fet que els/les alumnes siguen professionals qualificats per a dirigir grups instrumentals, bandes i orquestres i obtindre un ampli coneixement del repertori orquestra quant a estils, gèneres i diverses tendències. El seu estudi comprendrà aspectes artístics, tècnics i acústics, així com capacitat de lideratge i comunicació. <i>Esta asignatura va a contribuir a que los alumnos/as sean profesionales cualificados para dirigir grupos instrumentales, bandas y orquestas y obtener un amplio conocimiento del repertorio orquestra en cuanto a estilos, géneros y diversas tendencias.</i> <i>Su estudio comprenderá aspectos artísticos, técnicos y acústicos, así como capacidad de liderazgo y comunicación.</i>	

1.2 Coneixements previs
Conocimientos previos

Requisits previs, mínims o necessaris per a cursar l'assignatura. Coneixements recomanats i/o relació amb altres assignatures de la mateixa titulació
Requisitos previos, mínimos o necesarios para cursar la asignatura. Conocimientos recomendados y/o relación con otras asignaturas de la misma titulación

- Haver superat l'assignatura de direcció d'orquestra III
- *Haber superado la asignatura de dirección de orquesta III*

2	Competències de l'assignatura <i>Competencias de la asignatura</i>
Les competències venen establides en els plans d'estudis publicats en la corresponent orde de 2 de novembre de 2011. Es convenient detallar el grau de contribució de l'assignatura a l'adquisició i desenvolupament de cada competència (molt, prou, un poc, poc) <i>Las competencias vienen establecidas en los planes de estudios publicados en la correspondiente orden de 2 de noviembre de 2011. Es conveniente detallar el grado de contribución de la asignatura a la adquisición y desarrollo de cada competencia (mucho, bastante, algo, poco)</i>	
CT1, CT2, CT3, CT6, CT7, CT8, CT9, CT10, CT11, CT13, CT15 CG1, CG2, CG4, CG7, CG8, CG10, CG12, CG13, CG14, CG15, 16, 17, 18, CG24, CG25 CE1, CE2, CE3, CE4, CE7, CE8, CE10, CG11	

3	Resultats d'aprenentatge <i>Resultados de aprendizaje</i>
RESULTATS D'APRENENTATGE RESULTADOS DE APRENDIZAJE	COMPETÈNCIES RELACIONADES COMPETENCIAS RELACIONADAS
L'alumne que en finalitzar el curs haja superat la matèria deurà: - R1. Dominar la tècnica de la direcció a un nivell alt. - R2. Ser capaç d'aplicar els coneixements adquirits a les obres treballades per a aconseguir una interpretació artística de qualitat. - R3. Haver adquirit el domini del cos i la ment necessari per a utilitzar la tècnica i concentrar-se en l'audició i interpretació en un repertori d'una dificultat alta. - R4. Tindre total autonomia en la presa de decisions interpretatives, així com en el propi procés d'aprenentatge. <i>El alumno que al finalizar el curso haya superado la materia deberá:</i> <i>R1. Dominar la técnica de la dirección a un nivel alto.</i> <i>R2. Ser capaz de aplicar los conocimientos adquiridos a las obras trabajadas para conseguir una interpretación artística de calidad.</i> <i>R3. Haber adquirido el dominio del cuerpo y la mente necesario para utilizar la técnica y concentrarse en la audición e interpretación en un repertorio de una dificultad alta.</i> <i>R4. Tener total autonomía en la toma de decisiones interpretativas, así como en el propio proceso de aprendizaje.</i>	CT 1, CT 3, CG 8, CE 1. CT 1, CT 2, CG 10, CG 26, CE 4, CE 10. CT 1, CG 3, CG 23, CE 9, CE 10. CT 1, CT 2, CT3, CG 3, CG 8, CG 10, CG 23, CG 26, CE 1, CE 3, CE 4, CE 9, CE 10 CT 1, CT 3, CG 8, CE 1. CT 1, CT 2, CG 10, CG 26, CE 4, CE 10. CT 1, CG 3, CG 23, CE 9, CE 10. CT 1, CT 2, CT3, CG 3, CG 8, CG 10, CG 23, CG 26, CE 1, CE 3, CE 4, CE 9, CE 10

Nota important: Les competències estan expressades en un sentit genèric pel que és necessari incloure en la guia docent els resultats d'aprenentatge. Aquests resultats constitueixen una concreció d'una o diverses competències, fent explícit el grau de domini o acompliment que ha d'adquirir l'alumnat i contenen en la seua formulació el criteri amb el qual van a ser avaluades. Els resultats d'aprenentatge evidencien allò que l'alumnat serà capaç de demostrar en finalitzar l'assignatura o matèria i reflecteixen, així mateix, el grau d'adquisició de la competència o conjunt de competències.

Nota importante: Las competencias están expresadas en un sentido genérico por lo que es necesario incluir en la guía docente los resultados de aprendizaje. Estos resultados constituyen una concreción de una o varias competencias, haciendo explícito el grado de dominio o desempeño que debe adquirir el alumnado y contienen en su formulación el criterio con el que van a ser evaluadas. Los resultados de aprendizaje evidencian aquello que el alumnado será capaz de demostrar al finalizar la asignatura o materia y reflejan, asimismo, el grado de adquisición de la competencia o conjunto de competencias.

4 Continguts de l'assignatura i organització temporal de l'aprenentatge <i>Contenidos de la asignatura y organización temporal del aprendizaje</i>	
Descripció per blocs de contingut, unitats didàctiques, temes,... <i>Descripción por bloques de contenido, unidades didácticas, temas,...</i>	Planificació temporal <i>Planificación temporal</i>
S'aprofundirà en els següents aspectes de la tècnica de direcció mitjançant exercicis proposats pel professor: 1. Postura del director 2. L'Anacrusa 3. Compassos simples de 2, 3 i 4 temps 4. Activitat i passivitat 5. Calderons 6. Relacions 7. Compassos compostos de 2, 3 i 4 temps 8. Compassos d'amalgama 9. Compassos subdividits 10. Accelerando i ritardando 11. Canvis de tempo 12. Articulació i fraseigs Es treballarà el següent repertori: Bartok, B: Tanz Suite Tchaikovsky, P.I.: Simfonia nº 5 en mi menor, Op. 64 Mahler, G.: Simfonia núm. 4, en Sol mayor, Stravinsky, I.: Història d'un soldat <i>Se profundizará en los siguientes aspectos de la técnica de dirección mediante ejercicios propuestos por el profesor:</i> 1. Postura del director 2. La Anacrusa 3. Compases simples de 2, 3 y 4 tiempos 4. Actividad y pasividad 5. Calderones 6. Relaciones 7. Compases compuestos de 2, 3 y 4 tiempos 8. Compases de amalgama 9. Compases subdivididos 10. Accelerando y ritardando 11. Cambios de tempo 12. Articulación y fraseo	Setembre - novembre Desembre - febrer Setembre Octubre - Novembre Desembre - Març abril - maig Septiembre- Diciembre Enero- Mayo

Se trabajará el siguiente repertorio:

Bartok, B.: Tanz Suite

Tchaikovsky, P.I.: Simfonia nº 5 en mi menor, Op. 64

Mahler, G.: Simfonia núm. 4, en Sol mayor,

Stravinsky, I.: Història d'un soldat

Septiembre

Octubre – Noviembre

Diciembre - Marzo

Abril – Mayo

5 Activitats formatives <i>Actividades formativas</i>			
5.1 Activitats de treball presencials <i>Actividades de trabajo presenciales</i>			
ACTIVITATS <i>ACTIVIDADES</i>	Metodologia d'ensenyança-aprenentatge <i>Metodología de enseñanza-aprendizaje</i>	Relació amb els Resultats d'Aprenentatge <i>Relación con los Resultados de Aprendizaje</i>	Volum treball (en n° hores o ECTS) <i>Volumen trabajo (en n° horas o ECTS)</i>
Classe presencial <i>Clase presencial</i>		R1, R2, R3 y R4	20 h.
Classes pràctiques <i>Clases prácticas</i>		R1, R2, R3 y R4	30 h.
Exposició treball en grup <i>Exposición trabajo en grupo</i>			
Tutoria <i>Tutoría</i>		R1, R2, R3 y R4	4,5 h.
Avaluació <i>Evaluación</i>		R1, R2, R3 y R4	5,5 h.
SUBTOTAL			60 h.
5.2 Activitats de treball autònom <i>Actividades de trabajo autónomo</i>			
ACTIVITATS <i>ACTIVIDADES</i>	Metodologia d'ensenyança-aprenentatge <i>Metodología de enseñanza-aprendizaje</i>	Relació amb els Resultats d'Aprenentatge <i>Relación con los Resultados de Aprendizaje</i>	Volum treball (en n° hores o ECTS) <i>Volumen trabajo (en n° horas o ECTS)</i>
Treball autònom <i>Trabajo autónomo</i>	Estudi setmanal de les tasques proposades pel professor. <i>Estudio semanal de las tareas propuestas por el profesor.</i>	R1, R2, R3 y R4	50 h.
Estudi pràctic <i>Estudio práctico</i>			
Activitats complementàries <i>Actividades complementarias</i>	Assistència a assajos i concerts, visualització de vídeos i lectura de llibres.	R1, R2, R3 y R4	40 h.
SUBTOTAL			90 h.
TOTAL			150 h.

6 Sistema d'avaluació i qualificació

Sistema de evaluación y calificación

6.1 Instruments d'avaluació

Instrumentos de evaluación

Proves escrites (proves objectives, de desenvolupament, mapes conceptuals,...), exposició oral, treballs dirigits, projectes, tallers, estudis de cas, quaderns d'observació, portafolio,...

Pruebas escritas (pruebas objetivas, de desarrollo, mapas conceptuales,...), exposición oral, trabajos dirigidos, proyectos, talleres, estudios de caso, cuadernos de observación, portafolio,...

INSTRUMENT D'AVALUACIÓ <i>INSTRUMENTO DE EVALUACIÓN</i>	Resultats d'Aprenentatge avaluats <i>Resultados de Aprendizaje evaluados</i>	Percentatge atorgat (%) <i>Porcentaje otorgado (%)</i>
- Avaluació contínua - <i>Evaluación continua</i>	R1, R2, R3 y R4	70%*
- Examen final de curs - Examen final de curso	R1, R2, R3 y R4	30%*

*En cas que l'alumne no haja assistit a un mínim del 80% de les hores lectives, l'avaluació contínua no serà tinguda en compte i el percentatge de l'examen de final de curs serà d'un 100%

**En caso de que el alumno no haya asistido a un mínimo del 80% de las horas lectivas, la evaluación continua no será tenida en cuenta y el porcentaje del examen de final de curso será de un 100%*

6.2 Criteris d'avaluació i dates d'entrega

Criterios de evaluación y fechas de

La qualificació de l'avaluació contínua serà la mitjana aritmètica de les qualificacions dels exercicis que es treballaran en classe setmanalment.

L'examen final serà una prova pràctica sobre tots els continguts del curs.

La calificación de la evaluación continua será la media aritmética de las calificaciones de los ejercicios que se trabajarán en clase semanalmente.

El examen final será una prueba práctica sobre todos los contenidos del curso.

Es tindran en compte els següents aspectes:

- Capacitat de comunicació correcta i eficaç amb el grup.
- Capacitat d'optimització del temps d'assaig.
- Capacitat de reacció a les indicacions donades.
- Capacitat de millora general del resultat sonor (afinació, empastament, correcció de la pronunciació).
- Correcció eficaç d'errors musicals o tècnics en la interpretació.
- Ambient de treball constructiu i rigorós.
- Treball sobre la tècnica vocal.
- Realització de bons exemples vocals i/o pianístics davant del grup.

Se tendrán en cuenta los siguientes aspectos:

- Capacidad de comunicación correcta y eficaz con el grupo.
- Capacidad de optimización del tiempo de ensayo.
- Capacidad de reacción a las indicaciones dadas.
- Capacidad de mejora general del resultado sonoro (afinación, empaste, corrección de la pronunciación).
- Corrección eficaz de errores musicales o técnicos en la interpretación.
- Ambiente de trabajo constructivo y riguroso.
- Trabajo sobre la técnica vocal.
- Realización de buenos ejemplos vocales y/o pianísticos delante del grupo.

Consideracions generals:

1. L'avaluació serà contínua i anual a excepció dels alumnes Erasmus la permanència dels quals en el centre siga semestral.
2. El professor qualificarà a l'alumne sobre la base de dues coses: primer pel sistema d'avaluació *contínua i segon, realitzant un examen final.
3. La nota final serà la mitjana de totes les notes. En cada examen s'interpretarà un repertori triat del programa anual.
4. No es pot guardar una qualificació per al curs següent o una altra convocatòria.
5. Els criteris de qualificació no són els mateixos per a l'alumnat que assisteix regularment a classe i per al qual haja perdut el dret a l'avaluació contínua. El límit màxim de faltes no justificades per a no perdre el dret a l'avaluació contínua és d'un 15% del total de les classes. Es consideraran faltes justificades les originades per motius mèdics, exàmens oficials o assistència a audicions d'orquestres. En aquests casos, l'alumne haurà d'entregar al professor un justificant mèdic o justificant d'assistència a examen o prova final en centres oficials o orquestres. El professor, al seu criteri, podrà considerar altres motius de força major com a justificables. A més, l'alumne també perdre el dret a l'avaluació contínua si acumula més d'un 25% de faltes, siguen faltes justificades o no.

Consideraciones generales:

1. La evaluación será continua y anual a excepción de los alumnos Erasmus cuya permanencia en el centro sea semestral.
2. El profesor calificará al alumno en base a dos cosas: primero por el sistema de evaluación continua y segundo, realizando un examen final.
3. La nota final será la media de todas las notas. En cada examen se interpretará un repertorio escogido del programa anual.
4. No se puede guardar una calificación para el curso siguiente u otra convocatoria.
5. Los criterios de calificación no son los mismos para el alumnado que asiste regularmente a clase y para el que haya perdido el derecho a la evaluación continua. El límite máximo de faltas no justificadas para no perder el derecho a la evaluación continua es de un 15% del total de las clases. Se considerarán faltas justificadas las originadas por motivos médicos, exámenes oficiales o asistencia a audiciones de orquestas. En estos casos, el alumno deberá entregar al profesor un justificante médico o justificante de asistencia a examen o prueba final en centros oficiales u orquestas. El profesor, a su criterio, podrá considerar otros

motivos de fuerza mayor como justificables. Además, el alumno también perderá el derecho a la evaluación continua si acumula más de un 25% de faltas, sean faltas justificadas o no.

Es obligación del profesor llevar la contabilidad del número de clases totales que tiene cada grupo en función del número de días lectivos, así como la cantidad de faltas y su justificación, si procede, con el fin de tener presente en todo momento el porcentaje de asistencia del estudiante.

Qualificació d'alumnes que no hagen perdut el dret a l'avaluació contínua:

• Exàmens. (50%)

• Classes presencials: avaluació contínua del progrés realitzat setmanalment per l'alumne. També es valora la participació en altres activitats, la implicació amb el grup i l'assignatura, el respecte cap als companys, el grau d'interés i la participació en activitats complementàries, com a classes magistrals o audicions fora del centre. (50%)

Període d'exàmens:

- *A l'ésser aquesta una assignatura anual, es realitzarà l'avaluació en una única avaluació a l'any. La primera convocatòria de l'examen tindrà lloc del 2 al 13 de juny de 2025, tots dos inclosos.*
- *El període d'exàmens per a la segona convocatòria serà del 16 de juny al 18 de juliol de 2025.*

Calificación de alumnos que no hayan perdido el derecho a la evaluación continua:

Exámenes. (50%)

□ Clases presenciales: evaluación continua del progreso realizado semanalmente por el alumno. También se valora la participación en otras actividades, la implicación con el grupo y la asignatura, el respeto hacia los compañeros, el grado de interés y la participación en actividades complementarias, como clases magistrales o audiciones fuera del centro. (50%)

Periodo de exámenes:

- Al ser esta una asignatura anual, se realizará la evaluación en una única evaluación al año. La primera convocatoria del examen tendrá lugar del **2 al 13 de junio de 2025**, ambos incluidos.
- El período de exámenes para la segunda convocatoria será del **16 de junio al 18 de julio de 2025**.

CRITERIOS DE EVALUACIÓN:

- CEv 1. Evaluación del proceso de aprendizaje del estudiante se basará en el grado y nivel de adquisición y consolidación de las competencias transversales, generales y específicas definidas para estos estudios.
- CEv 2. Se valorará la asistencia a clase
- CEv 3. Se tendrá en cuenta la actitud receptiva y el progreso obtenido durante el curso.
- CEv 4. Regularidad en el estudio y preparación pormenorizado de las obras propuestas de forma autónoma y proporcional a la carga de créditos de la asignatura.
- CEv 5. El alumno deberá participar en un concierto al finalizar cada programa, donde se mostrarán los resultados del trabajo realizado durante el curso.
- CEv 6. Esta es una asignatura eminentemente práctica, por lo que la evaluación estará basada en la evolución que muestre el alumno respecto a la asimilación de los contenidos propuestos en la asignatura.

CRITERIS D'AVALUACIÓ:

- CEv 1. Avaluació del procés d'aprenentatge de l'estudiant es basarà en el grau i nivell d'adquisició i consolidació de les competències transversals, generals i específiques definides per a aquests estudis.
- CEv 2. Es valorarà l'assistència a classe
- CEv 3. Es tindrà en compte l'actitud receptiva i el progrés obtingut durant el curs.
- CEv 4. Regularitat en l'estudi i preparació detallat de les obres proposades de manera autònoma i proporcional a la càrrega de crèdits de l'assignatura.
- CEv 5. L'alumne haurà de participar en un concert en finalitzar cada programa, on es mostraran

els resultats del treball realitzat durant el curs.

- CEV 6. Aquesta és una assignatura eminentment pràctica, per la qual cosa l'avaluació estarà basada en l'evolució que mostre l'alumne respecte a l'assimilació dels continguts proposats en l'assignatura.

6.3 Sistemes de recuperació

Sistemas de recuperación

Per a l'alumnat que ha suspès o no ha seguit el desenvolupament normal de les classes – criteris i dates d'entrega)

Para el alumnado que ha suspendido o no ha seguido el desarrollo normal de las clases – criterios y fechas de entrega)

Per a recuperar l'assignatura l'alumne haurà de presentar-se a l'examen de la convocatòria extraordinària, que consistirà en una prova pràctica sobre tots els continguts del curs.

Para recuperar la asignatura el alumno deberá presentarse al examen de la convocatoria extraordinaria, que consistirá en una prueba práctica sobre todos los contenidos del curso.

Per a l'alumnat que ha suspès o no ha seguit el desenvolupament normal de les classes – criteris i dates d'entrega)

Para el alumnado que ha suspendido o no ha seguido el desarrollo normal de las clases – criterios y fechas de entrega)

Qualificació d'alumnes que han perdut el dret a l'avaluació contínua (Convocatòria ordinària):

Calificación de alumnos que han perdido el derecho a la evaluación continua (Convocatoria ordinaria):

- L'alumnat que haja perdut el dret a l'avaluació contínua per acumulació de faltes d'assistència injustific (15%) o totals (25%), realitzarà un examen final de caràcter pràctic consistent en:
- El alumnado que haya perdido el derecho a la evaluación continua por acumulación de faltas de asist injustificadas (15%) o totales (25%), realizará un examen final de carácter práctico consistente en:

Examen que constarà de dues parts:

- una part escrita sobre els continguts teòrics i
- un altre de caràcter pràctic consistent a interpretar íntegrament el programa determinat pel seu professor e convocatòries de recuperació que establisca el centre.

En aquest cas, l'alumne aportarà les agrupació i/o el repertorista en cas de ser necessari per interpretació de les obres.

La qualificació d'aquest examen suposarà el 100% de la nota.

Examen que constarà de dos partes:

- una parte escrita sobre los contenidos teóricos y
- otro de carácter práctico consistente en interpretar íntegramente el programa determinado por su profesor e convocatorias de recuperación que establezca el centro.

En este caso, el alumno aportará las agrupación y/o el repertorista en caso de ser necesario par interpretación de las obras.

La calificación de este examen supondrá el 100% de la nota.

Qualificació d'alumnes que han perdut el dret a l'avaluació contínua (Convocatòria extraordinària):

Calificación de alumnos que han perdido el derecho a la evaluación continua (Convocatoria extraordinaria):

L'alumnat que haja perdut el dret a l'avaluació contínua per acumulació de faltes d'assistència injustificades, realitzarà un examen final de caràcter pràctic amb el contingut següent:

- Examen que constarà de dues parts: una part escrita sobre els continguts teòrics i un altre de caràcter pràctic consistent a interpretar íntegrament el programa determinat pel seu professor en les convocatòries de recuperació que establisca el centre.

En aquest cas, l'alumne aportarà les agrupació i/o el *repertorista en cas de ser necessari per a la interpretació de les obres.

El alumnado que haya perdido el derecho a la evaluación continua por acumulación de faltas de asistencia injustificadas, realizará un examen final de carácter práctico con el contenido siguiente:

- Examen que constarà de dos partes: una parte escrita sobre los contenidos teóricos y otro de carácter práctico

consistente en interpretar íntegramente el programa determinado por su profesor en las convocatorias de recuperación que establezca el centro.

En este caso, el alumno aportará las agrupación y/o el repertorista en caso de ser necesario para la

interpretación de las obras.

La qualificació d'aquest examen suposarà el 100% de la nota.

La calificación de este examen supondrá el 100% de la nota.

Període d'exàmens:

- *A l'ésser aquesta una assignatura anual, es realitzarà l'avaluació en una única avaluació a l'any. La primera convocatòria de l'examen tindrà lloc del 2 al 13 de juny de 2025, tots dos inclosos.*
- *El període d'exàmens per a la segona convocatòria serà del 16 de juny al 18 de juliol de 2025.*

Periodo de exámenes:

- Al ser esta una asignatura anual, se realizará la evaluación en una única evaluación al año. La primera convocatoria del examen tendrá lugar del **2 al 13 de junio de 2025**, ambos incluidos.
- El período de exámenes para la segunda convocatoria será del **16 de junio al 18 de julio de 2025**.

- KUIJPERS, Pierre. *The art of conducting*. Buenos Aires: Ricordi, 1950.
- CASELLA, Alfredo y MORTARI, Virgilio. *La técnica de la orquesta contemporánea*. Buenos Aires: Ricordi, 1950.
- FURTWÄNGLER, Wilhelm. *Secretos de la dirección orquestal*. Buenos Aires: Guillermo Kraft, 1938-48.
- HARNONCURT, Nikolaus. *Der musikalische Dialog*, [el diálogo musical]. Moreno, Laura (trad.). Barcelona: Paidós Ibérica, S.A., 2003.
- PITTION, Paul. *L'art d'apprendre d'enseigner et de conduire la musique*. Paris: Les editions Ouvrières, 1969.
- SCHERCHEN, Hermann. *El arte de dirigir la orquesta*. SpanPress Universitaria (trad.). Cooper City, (EE.UU.): SpanPress Universitaria, 1997.
- SWAROWSKY, Hans. *Dirección de orquesta. Defensa de la obra*. Madrid: Real Musical, 1989.
- ADLER, Samuel: *Choral Conducting An Anthology*. EE.UU.: Holt, Rinehart and Winston, Inc., 1971.
- CONSONNI, Eugenio. *Istruzione e direzione del coro*. 2a. ed. Milano: Casa Musicale ECO s. r. l., 1962. Copyright 1950.

Rúbrica d'Avaluació: Tècnica de Direcció Orquestral

Criteri	5 (Excel·lent)	4 (Bo)	3 (Acceptable)	2 (Necessita millorar)	1 (Insuficient)
Capacitat de comunicació correcta i eficaç amb el grup	Comunicació clara, precisa i fluida que motiva el grup i millora la interpretació.	Bona comunicació, amb pocs punts per millorar en claredat o precisió.	Comunicació acceptable, però a vegades ambigua o poc precisa.	Falta de claredat o precisió freqüent en la comunicació, la qual cosa afecta el treball del grup.	Comunicació ineficaç, confusa o insuficient per a dirigir el grup.
Capacitat d'optimització del temps d'assaig	Gestiona el temps d'assaig de manera òptima, aprofitant cada minut per a millorar el resultat.	Bona gestió del temps, amb pocs moments d'ineficiència.	Gestió del temps adequada, però amb algunes pèrdues o desviacions durant l'assaig.	Mala gestió del temps, la qual cosa comporta assajos poc productius.	No optimitza el temps d'assaig, es perden oportunitats importants de millora.
Capacitat de reacció a les indicacions donades	Respon de manera immediata i eficaç a les indicacions, adaptant el seu treball ràpidament.	Bona capacitat de reacció, però a vegades necessita més temps per a ajustar el treball.	Reacció acceptable, però amb dificultats ocasionals per a incorporar les indicacions.	Reacciona lentament o de manera ineficaç a les indicacions donades.	No aconsegueix incorporar les indicacions del professor, la qual cosa impedeix el progrés.
Capacitat de millora general del resultat sonor (afinació, empastament, correcció de la pronunciació)	Aconsegueix una millora significativa en afinació, empastament i pronunciació musical en cada assaig.	Millora notable en aquests aspectes, encara que amb petits detalls per corregir.	Millores acceptables, però sense un avanç constant o significatiu.	Poca millora en afinació, empastament o pronunciació, el resultat és insuficient.	No aconsegueix millores notables en el resultat sonor, la qual cosa afecta la qualitat global.
Correcció eficaç d'errors musicals o tècnics en la interpretació	Corregeix amb precisió i eficàcia els errors, millorant notablement la interpretació del grup.	Bona correcció d'errors, encara que podria ser més ràpida o precisa en alguns casos.	Correccions acceptables, però no sempre suficients per a millorar la interpretació.	Dificultat per a identificar o corregir errors de manera efectiva.	No corregeix els errors, la qual cosa afecta greument la interpretació del grup.
Ambient de treball constructiu i rigorós	Fomenta un ambient altament constructiu i rigorós que motiva i millora el grup.	Manté un bon ambient de treball, amb pocs ajustos per fer.	Ambient de treball acceptable, però a vegades falta rigor o motivació.	L'ambient de treball és inconsistent, afectant la concentració o el rigor.	No genera un ambient adequat, el grup no treballa de manera constructiva ni rigorosa.

Criteri	5 (Excel·lent)	4 (Bo)	3 (Acceptable)	2 (Necessita millorar)	1 (Insuficient)
Treball sobre la tècnica vocal o instrumental si és necessari	Treballa eficaçment la tècnica vocal o instrumental del grup quan és necessari, amb resultats clars.	Bon treball tècnic, però podrien abordar-se més detalls o ser més constant.	Treball tècnic acceptable, però amb àrees que requereixen més atenció.	Falta d'enfocament en la tècnica vocal o instrumental, cosa que afecta el rendiment del grup.	No aborda la tècnica vocal o instrumental quan és necessari, la qual cosa perjudica la interpretació.
Realització de bons exemples vocals i/o pianístics davant del grup si és necessari	Exemples vocals i/o pianístics clars, precisos i didàctics que ajuden el grup a millorar.	Bons exemples en general, però amb pocs detalls que podrien ser més clars.	Exemples acceptables, però a vegades poc clars o difícils de seguir pel grup.	Exemples vocals i/o pianístics poc efectius que no ajuden el grup a millorar.	No proporciona exemples adequats o necessaris, la qual cosa afecta la comprensió del grup.
Assistència i puntualitat	Assistència perfecta i puntualitat absoluta en totes les classes i assajos.	Molt bona assistència i puntualitat, amb algun retard o absència justificada.	Assistència i puntualitat acceptables, però amb diverses absències o retards.	Absències o retards freqüents que afecten el progrés del grup.	Falta d'assistència o impuntualitat constant, impeding un avanç adequat.
Estudi de les partitures o fitxes de tècnica proposades pel professor	Preparació impecable de partitures i fitxes tècniques, demostrant un estudi profund previ.	Bona preparació, encara que podria dedicar més temps a certs detalls tècnics.	Preparació acceptable, però amb deficiències notables en algunes parts del material.	Falta de preparació en algunes àrees clau, la qual cosa afecta el seu treball en classe.	No ha estudiat les partitures o fitxes tècniques, cosa que afecta greument el seu rendiment.

Escala de Qualificació:

- **5 (Excel·lent):** Domini total del criteri avaluat.
- **4 (Bo):** Bon rendiment, amb pocs aspectes per millorar.
- **3 (Acceptable):** Compleix amb els requisits, però hi ha àrees clares de millora.
- **2 (Necessita millorar):** Mostra dificultats significatives que afecten el rendiment.
- **1 (Insuficient):** No compleix amb els requisits mínims del criteri avaluat.

Observacions addicionals:

- **Assistència mínima:** És fonamental l'assistència i puntualitat per a garantir un treball continu i coherent. Absències o impuntualitats constants poden afectar greument l'avaluació.
- **Estudi previ:** L'estudi adequat de les partitures i fitxes tècniques és essencial per al bon desenvolupament del treball en classe i durant els assajos.

Rúbrica de Evaluación: Técnica de Dirección Orquestal

Criterio	5 (Excelente)	4 (Bueno)	3 (Aceptable)	2 (Necesita mejorar)	1 (Insuficiente)
Capacidad de comunicación correcta y eficaz con el grupo	Comunicación clara, precisa y fluida que motiva al grupo y mejora la interpretación.	Buena comunicación, aunque con mínimos puntos de mejora en claridad o precisión.	Comunicación aceptable, pero a veces ambigua o poco precisa.	Falta de claridad o precisión frecuente en la comunicación, lo que afecta el trabajo del grupo.	Comunicación ineficaz, confusa o insuficiente para dirigir al grupo.
Capacidad de optimización del tiempo de ensayo	Gestiona el tiempo de ensayo de manera óptima, aprovechando cada minuto para mejorar el resultado.	Buena gestión del tiempo, con mínimos momentos de ineficiencia.	Gestión del tiempo adecuada, pero con algunas pérdidas o desvíos durante el ensayo.	Mala gestión del tiempo, lo que lleva a ensayos poco productivos.	No optimiza el tiempo de ensayo, se pierden oportunidades importantes de mejora.
Capacidad de reacción a las indicaciones dadas	Responde de manera inmediata y eficaz a las indicaciones, adaptando su trabajo rápidamente.	Buena capacidad de reacción, aunque a veces necesita más tiempo para ajustar su trabajo.	Reacción aceptable, pero con dificultades ocasionales para incorporar las indicaciones.	Reacciona lentamente o de manera ineficaz a las indicaciones dadas.	No logra incorporar las indicaciones del profesor, lo que impide el progreso.
Capacidad de mejora general del resultado sonoro (afinación, empaste, corrección de la pronunciación)	Logra una mejora significativa en afinación, empaste y pronunciación musical en cada ensayo.	Mejora notable en estos aspectos, aunque con pequeños detalles a corregir.	Mejoras aceptables, pero sin un avance constante o significativo.	Pocas mejoras en afinación, empaste o pronunciación, el resultado es insuficiente.	No consigue mejoras notables en el resultado sonoro, lo que afecta la calidad global.
Corrección eficaz de errores musicales o técnicos en la interpretación	Corrige con precisión y eficacia los errores, mejorando notablemente la interpretación del grupo.	Buena corrección de errores, aunque podría ser más rápida o precisa en algunos casos.	Correcciones aceptables, pero no siempre suficientes para mejorar la interpretación.	Dificultad para identificar o corregir errores de manera efectiva.	No corrige los errores, lo que afecta gravemente la interpretación del grupo.
Ambiente de trabajo constructivo y riguroso	Fomenta un ambiente altamente constructivo y riguroso que motiva y mejora al grupo.	Mantiene un buen ambiente de trabajo, aunque con mínimos ajustes por hacer.	Ambiente de trabajo aceptable, pero a veces falta rigor o motivación.	El ambiente de trabajo es inconsistente, afectando la concentración o el rigor.	No genera un ambiente adecuado, el grupo no trabaja de manera constructiva ni rigurosa.

Criterio	5 (Excelente)	4 (Bueno)	3 (Aceptable)	2 (Necesita mejorar)	1 (Insuficiente)
Trabajo sobre la técnica vocal o instrumental si se requiere	Trabaja eficazmente la técnica vocal o instrumental del grupo cuando es necesario, con resultados claros.	Buen trabajo técnico, aunque podrían abordarse más detalles o ser más consistente.	Trabajo técnico aceptable, pero con áreas que requieren más atención.	Falta de enfoque en la técnica vocal o instrumental, afecta el rendimiento del grupo.	No aborda la técnica vocal o instrumental cuando es necesario, lo que perjudica la interpretación.
Realización de buenos ejemplos vocales y/o pianísticos delante del grupo si se requieren	Ejemplos vocales y/o pianísticos claros, precisos y didácticos que ayudan al grupo a mejorar.	Buenos ejemplos en general, aunque con pequeños detalles que podrían ser más claros.	Ejemplos aceptables, pero a veces poco claros o difíciles de seguir por el grupo.	Ejemplos vocales y/o pianísticos poco efectivos que no ayudan al grupo a mejorar.	No proporciona ejemplos adecuados o necesarios, lo que afecta la comprensión del grupo.
Asistencia y puntualidad	Asistencia perfecta y puntualidad absoluta en todas las clases y ensayos.	Muy buena asistencia y puntualidad, con algún retraso o ausencia justificada.	Asistencia y puntualidad aceptables, pero con varias ausencias o retrasos.	Ausencias o retrasos frecuentes que afectan el progreso del grupo.	Falta de asistencia o impuntualidad constante, impidiendo un avance adecuado.
Estudio de las partituras o fichas de técnica propuestos por el profesor	Preparación impecable de partituras y fichas técnicas, demostrando un profundo estudio previo.	Buena preparación, aunque podría dedicar más tiempo a ciertos detalles técnicos.	Preparación aceptable, pero con deficiencias notables en algunas partes del material.	Falta de preparación en algunas áreas clave, lo que afecta su trabajo en clase.	No ha estudiado las partituras o fichas técnicas, afectando gravemente su desempeño.

Escala de Calificación:

- **5 (Excelente):** Dominio total del criterio evaluado.
- **4 (Bueno):** Buen rendimiento, con pocos aspectos por mejorar.
- **3 (Aceptable):** Cumple con los requisitos, pero hay áreas claras de mejora.
- **2 (Necesita mejorar):** Muestra dificultades significativas que afectan el rendimiento.
- **1 (Insuficiente):** No cumple con los requisitos mínimos del criterio evaluado.

Observaciones adicionales:

- **Asistencia mínima:** Es fundamental la asistencia y puntualidad para garantizar un trabajo continuo y coherente. Ausencias o impuntualidades constantes pueden afectar gravemente la evaluación.
- **Estudio previo:** El estudio adecuado de las partituras y fichas técnicas es esencial para el buen desarrollo del trabajo en clase y durante los ensayos.